

Συλλογή της Νομολογίας

ΑΠΟΦΑΣΗ ΤΟΥ ΔΙΚΑΣΤΗΡΙΟΥ (πέμπτο τμήμα)

της 6ης Ιουνίου 2013 *

«Παράβαση κράτους μέλους — Άρθρα 56 ΣΛΕΕ και 63 ΣΛΕΕ — Άρθρα 36 και 40 της Συμφωνίας ΕΟΧ — Φορολογική νομοθεσία — Φορολογική απαλλαγή της οποίας τυγχάνουν αποκλειστικώς οι τόκοι τους οποίους καταβάλλουν οι τράπεζες της ημεδαπής, εξαιρουμένων των τόκων που καταβάλλουν οι εγκατεστημένες στην αλλοδαπή τράπεζες»

Στην υπόθεση C-383/10,

με αντικείμενο προσφυγή λόγω παραβάσεως δυνάμει του άρθρου 258 ΣΛΕΕ, η οποία ασκήθηκε στις 30 Ιουλίου 2010,

Ευρωπαϊκή Επιτροπή, εκπροσωπούμενη από τους R. Lyal και F. Dintilhac, με τόπο επιδόσεων στο Λουξεμβούργο,

προσφεύγουσα,

κατά

Βασιλείου του Βελγίου, εκπροσωπούμενου από τον J.-C. Halleux και τη M. Jacobs,

καθού,

ΤΟ ΔΙΚΑΣΤΗΡΙΟ (πέμπτο τμήμα),

συγκείμενο από τους A. Borg Barthet, προεδρεύοντα του πέμπτου τμήματος, J.-J. Kasel και M. Berger (εισηγήτρια), δικαστές,

γενικός εισαγγελέας: P. Cruz Villalón

γραμματέας: A. Calot Escobar

έχοντας υπόψη την έγγραφη διαδικασία,

κατόπιν της αποφάσεως που έλαβε, αφού άκουσε τον γενικό εισαγγελέα, να εκδικάσει την υπόθεση χωρίς ανάπτυξη προτάσεων,

εκδίδει την ακόλουθη

* Γλώσσα διαδικασίας: η γαλλική.

Απόφαση

- 1 Με την προσφυγή της, η Ευρωπαϊκή Επιτροπή ζητεί από το Δικαστήριο να διαπιστώσει ότι το Βασίλειο του Βελγίου, θεσπίζοντας και διατηρώντας σε ισχύ καθεστώς βάσει του οποίου επιβάλλεται στους τόκους τους οποίους καταβάλλουν οι μη εγκατεστημένες στην ημεδαπή τράπεζες φορολόγηση ενέχουσα δυσμενή διάκριση, η οποία οφείλεται στην εφαρμογή φορολογικής απαλλαγής αποκλειστικώς στην περίπτωση των τόκων που καταβάλλουν οι βελγικές τράπεζες, παρέβη τις υποχρεώσεις που υπέχει από τα άρθρα 56 ΣΛΕΕ και 63 ΣΛΕΕ και από τα άρθρα 36 και 40 της Συμφωνίας για τον Ευρωπαϊκό Οικονομικό Χώρο, της 2ας Μαΐου 1992 (ΕΕ 1994, L 1, σ. 3, στο εξής: Συμφωνία ΕΟΧ).

Το βελγικό δίκαιο

- 2 Το άρθρο 21, 5°, του κώδικα φορολογίας εισοδήματος (στο εξής: CIR 1992), όπως ίσχυε κατά το οικονομικό έτος 2010 (εισοδήματα που πραγματοποιήθηκαν κατά το έτος 2009), προβλέπει τα εξής:

«Τα εισοδήματα από κεφάλαια και κινητές αξίες δεν περιλαμβάνουν:

[...]

- 5° το πρώτο κλιμάκιο ύψους 1 730 [ευρώ] (βασικό ποσό 1 250 [ευρώ]) των ετησίων εισοδημάτων από καταθέσεις ταμειυτηρίου τα οποία έχουν καταβληθεί στον φορολογούμενο, άνευ συμβατικής ρήτηρας περί προθεσμίας ή χρόνου προειδοποίησης, από τα εγκατεστημένα στο Βέλγιο πιστωτικά ιδρύματα που διέπονται από τον νόμο της 22ας Μαρτίου 1993, περί νομικού καθεστώτος και ελέγχου των πιστωτικών ιδρυμάτων, υπό τον όρο ότι:

- οι καταθέσεις αυτές πρέπει να πληρούν, επιπλέον, τα κριτήρια που καθορίζονται με βασιλική απόφαση κατόπιν γνωμοδότησεως της Επιτροπής τραπεζικών, χρηματοοικονομικών και ασφαλιστικών θεμάτων [...], όσον αφορά το νόμισμα στο οποίο έχουν συνολογηθεί, τους όρους και τη διαδικασία αναλήψεων και κρατήσεων και ως προς τη διάρθρωση, το ύψος και τον τρόπο υπολογισμού της αμοιβής τους·
- για την εφαρμογή της παρούσας διατάξεως, δεν λογίζονται ως προθεσμίες προειδοποίησης αυτές που αποτελούν απλό μέτρο διασφάλισης το οποίο επιφυλάσσεται να επικαλεσθεί ο δικαιούχος των καταθέσεων.»

- 3 Το άρθρο 313 του CIR 1992 θέτει την αρχή της απαλλαγής λόγω παρακρατήσεως στην πηγή του φόρου κινητών αξιών:

«Οι φορολογούμενοι που υπόκεινται στον φόρο φυσικών προσώπων δεν υποχρεούνται να μνημονεύσουν στην ετήσια δήλωσή τους φόρου εισοδήματος τα εισοδήματα από κεφάλαια και κινητές αξίες [...] για τα οποία παρακρατήθηκε ο σχετικός φόρος [...].»

- 4 Το βασιλικό διάταγμα της 27ης Αυγούστου 1993, περί εφαρμογής του Κώδικα Φορολογίας Εισοδήματος του 1992, όπως τροποποιήθηκε με το βασιλικό διάταγμα της 7ης Δεκεμβρίου 2008 (*Moniteur belge* της 22ας Δεκεμβρίου 2008, σ. 67513), προβλέπει τα κριτήρια τα οποία πρέπει να πληρούν, επιπροσθέτως, οι καταθέσεις ταμειυτηρίου που διαλαμβάνονται στο άρθρο 21, 5°, του CIR 92 προκειμένου να τυγχάνουν της εφαρμογής του εν λόγω άρθρου.

Η προ της ασκήσεως της προσφυγής διαδικασία

- 5 Με επιστολή της 19ης Οκτωβρίου 2006, η Επιτροπή υπενθύμισε στις βελγικές αρχές τις υποχρεώσεις που υπέχουν από τα άρθρα 49 ΕΚ και 56 ΕΚ (νυν άρθρα 56 ΣΛΕΕ και 63 ΣΛΕΕ), καθώς και από τα άρθρα 36 και 40 της Συμφωνίας ΕΟΧ, και την ανάγκη να συμμορφωθούν προς αυτές.
- 6 Με επιστολή της 27ης Φεβρουαρίου 2007, οι βελγικές αρχές απήντησαν στο ως άνω έγγραφο οχλήσεως ισχυριζόμενες ότι το σκεπτικό της Επιτροπής στηριζόταν, όσον αφορά το άρθρο 63 ΣΛΕΕ, σε αβάσιμη εικασία και, όσον αφορά το άρθρο 56 ΣΛΕΕ, σε πλάνη ως προς τον σκοπό που επιδιώκεται με το επίμαχο μέτρο, το οποίο, σε περίπτωση διευρύνσεως του πεδίου εφαρμογής του ώστε να περιλαμβάνει και τις καταθέσεις ταμειυτηρίου σε αλλοδαπές τράπεζες, θα είχε ως συνέπεια αποκλίσεις ως προς την εφαρμογή του αναλόγως του κράτους μέλους ή του κράτους στο οποίο έχει εφαρμογή η οδηγία 2003/48/ΕΚ του Συμβουλίου, της 3ης Ιουνίου 2003, για τη φορολόγηση των υπό μορφή τόκων εισοδημάτων από αποταμιεύσεις (ΕΕ L 157, σ. 38), στο οποίο βρίσκεται η κατάθεση, αποκλίσεις οι οποίες θα αποδεικνύονταν, άλλωστε, επιζήμιες για τους ενδιαφερόμενους φορολογουμένους.
- 7 Με την αιτιολογημένη γνώμη που απηύθυνε στις βελγικές αρχές στις 26 Ιουνίου 2009, η Επιτροπή προσάπτει στο Βασίλειο του Βελγίου ότι, θεσπίζοντας και διατηρώντας σε ισχύ καθεστώς βάσει του οποίου επιβάλλεται στους τόκους τους οποίους καταβάλλουν οι μη εγκατεστημένες στην ημεδαπή τράπεζες φορολόγηση ενέχουσα δυσμενή διάκριση, η οποία οφείλεται στην εφαρμογή φορολογικής απαλλαγής αποκλειστικώς στην περίπτωση των τόκων που καταβάλλουν οι βελγικές τράπεζες, παρέβη τις υποχρεώσεις που υπέχει από τα άρθρα 49 ΕΚ και 56 ΕΚ, καθώς και από τα άρθρα 36 και 40 της Συμφωνίας ΕΟΧ. Με την αιτιολογημένη γνώμη αυτή τάχθηκε προθεσμία δύο μηνών για τη συμμόρφωση προς τις διατάξεις της Συνθήκης ΛΕΕ και της Συμφωνίας ΕΟΧ.
- 8 Με επιστολή της 28ης Σεπτεμβρίου 2009, οι βελγικές αρχές απήντησαν στην αιτιολογημένη γνώμη υποστηρίζοντας μεταξύ άλλων ότι το επίμαχο μέτρο δικαιολογούταν από την ανάγκη να διασφαλισθεί η αποτελεσματικότητα των φορολογικών ελέγχων και την ανάγκη προστασίας των μικρού ύψους καταθέσεων ταμειυτηρίου.
- 9 Κρίνοντας μη ικανοποιητική την απάντηση αυτή, η Επιτροπή άσκησε στις 26 Ιουλίου 2010 την υπό κρίση προσφυγή λόγω παραβάσεως.

Επί της προσφυγής

Επιχειρήματα των διαδίκων

- 10 Καταρχάς, η Επιτροπή επισημαίνει, στο δικόγραφο της προσφυγής της, ότι η άμεση φορολογία δεν αποτελεί αποκλειστική αρμοδιότητα των κρατών μελών, αλλά εμπίπτει, εμμέσως πλην σαφώς, στην αρμοδιότητα περί της κοινής αγοράς η οποία διαλαμβάνεται στο άρθρο 4, παράγραφος 2, στοιχείο α', ΣΛΕΕ και η οποία θεωρείται ότι συνιστά συντρέχουσα αρμοδιότητα της Ευρωπαϊκής Ένωσης και των κρατών μελών. Η ερμηνεία αυτή ενισχύεται από τη νομολογία του Δικαστηρίου, κατά την οποία, μολονότι η άμεση φορολογία εμπίπτει στην αρμοδιότητα των κρατών μελών, αυτά πρέπει πάντως να την ασκούν τηρώντας το δίκαιο της Ένωσης. Προς επίρρωση της απόψεώς της, η Επιτροπή παραπέμπει στην απόφαση της 24ης Μαΐου 2007, C-157/05, *Holböck* (Συλλογή 2007, σ. I-4051, σκέψη 21).
- 11 Όσον αφορά το ζήτημα αν οι επίμαχες εθνικές διατάξεις εμπίπτουν στο πεδίο εφαρμογής του άρθρου 56 ΣΛΕΕ ή του άρθρου 63 ΣΛΕΕ, η Επιτροπή, παραπέμποντας στη σκέψη 43 της αποφάσεως της 3ης Οκτωβρίου 2006, C-452/04, *Fidium Finanz* (Συλλογή 2006, σ. I-9521), φρονεί ότι,

λαμβάνοντας υπόψη τα αποτελέσματα των διατάξεων αυτών, η προσαπτόμενη παράβαση πρέπει να εξετασθεί τόσο από απόψεως ελεύθερης παροχής υπηρεσιών όσο και ελεύθερης κυκλοφορίας των κεφαλαίων.

- 12 Όσον αφορά, πρώτον, την ελεύθερη παροχή υπηρεσιών, η Επιτροπή, υπενθυμίζοντας τον σκοπό και το υποκειμενικό πεδίο εφαρμογής των άρθρων 56 επ. ΣΛΕΕ, διατείνεται ότι η επίμαχη βελγική νομοθεσία αντιβαίνει στις διατάξεις αυτές, καθόσον έχει ως αποτέλεσμα να αποτρέπει τους κατοίκους Βελγίου να προσφεύγουν, όσον αφορά τη διαχείριση των λογαριασμών ταμειωτηρίου, στις υπηρεσίες τραπεζών εγκατεστημένων σε άλλα κράτη μέλη της Ένωσης και σε κράτη που είναι συμβαλλόμενα μέρη στη Συμφωνία ΕΟΧ. Η Επιτροπή διευκρινίζει ότι οι τόκοι που καταβάλλουν οι τράπεζες αυτές δεν μπορούν σε καμία περίπτωση να τύχουν απαλλαγής από τον φόρο απλώς και μόνον επειδή η οφειλέτρια τράπεζα δεν είναι εγκατεστημένη στο Βέλγιο, μολονότι έχει την πρόθεση να πληροί το σύνολο των λοιπών προϋποθέσεων που προβλέπει η επίμαχη βελγική νομοθεσία.
- 13 Όσον αφορά το επιχείρημα που αντλείται από το ότι δεν υφίσταται καμία σχετική καταγγελία εκ μέρους του χρηματοπιστωτικού τομέα και ειδικότερα εκ μέρους των εγκατεστημένων στην αλλοδαπή πιστωτικών ιδρυμάτων, η Επιτροπή φρονεί ότι στερείται σημασίας, δεδομένου ότι η προσφυγή με σκοπό τη διαπίστωση παραβάσεως είναι αντικειμενικής φύσεως και, ως εκ τούτου, δεν προϋποθέτει την ύπαρξη καταγγελίας. Επιπλέον, επισημαίνοντας ότι βάσει της αρχής της ελεύθερης παροχής υπηρεσιών υφίσταται δικαίωμα όχι μόνον παροχής, αλλά και λήψεως υπηρεσιών, το θεσμικό όργανο αυτό υποστηρίζει ότι το επίμαχο μέτρο δεν αποθαρρύνει μόνον τις εγκατεστημένες στην αλλοδαπή τράπεζες να προσφέρουν τις υπηρεσίες τους στους κατοίκους Βελγίου, αλλά αποθαρρύνει και τους δεύτερους να προσφεύγουν στις υπηρεσίες των τραπεζών αυτών, αποτελεί δε, ως εκ τούτου, περιορισμό της εν λόγω θεμελιώδους ελευθερίας.
- 14 Η Επιτροπή φρονεί εξάλλου ότι ο περιορισμός αυτός δεν δικαιολογείται από κανένα από τα επιχειρήματα που προέβαλε το Βασίλειο του Βελγίου και ότι, εν πάση περιπτώσει, αντιβαίνει στην αρχή της αναλογικότητας.
- 15 Όσον αφορά, πρώτον, τη δικαιολόγηση του εν λόγω περιορισμού βάσει του επιτακτικού λόγου γενικού συμφέροντος που έγκειται στη διασφάλιση της αποτελεσματικότητας των φορολογικών ελέγχων, η Επιτροπή δέχεται ότι ο έλεγχος ενδέχεται, σε ορισμένες περιπτώσεις, να αποδειχθεί εξαιρετικά δυσχερής και ότι, καταρχήν, η ανάγκη αποτροπής της φοροαποφυγής και των καταχρήσεων μπορεί να δικαιολογεί περιορισμούς της ελεύθερης κυκλοφορίας. Συναφώς, επικαλούμενη, αφενός, την ανακοίνωσή της, της 10ης Δεκεμβρίου 2007, προς το Συμβούλιο, το Ευρωπαϊκό Κοινοβούλιο και την Ευρωπαϊκή Οικονομική και Κοινωνική Επιτροπή, η οποία φέρει τον τίτλο «Η εφαρμογή κανόνων κατά των καταχρήσεων στον τομέα της άμεσης φορολογίας εντός της ΕΕ και όσον αφορά τρίτες χώρες» [COM (2007) 785 τελικό], και, αφετέρου, την απόφαση της 12ης Δεκεμβρίου 2002, C-324/00, Lankhorst Hohenhorst (Συλλογή 2002, σ. I-11779, σκέψη 37), η Επιτροπή υποστηρίζει ότι η βελγική νομοθεσία, μολονότι, μη δεχόμενη την απαλλαγή από τον φόρο των τόκων που καταβάλλουν οι αλλοδαπές τράπεζες, αποτρέπει τη φοροδιαφυγή, παρακωλύει εντούτοις τη θεμιτή άσκηση της ελεύθερης παροχής υπηρεσιών. Ως εκ τούτου, το μέτρο αυτό υπερβαίνει προδήλως το αναγκαίο μέτρο για την επίτευξη του σκοπού που επιδιώκει. Η Επιτροπή επισημαίνει επίσης ότι ακριβώς το γεγονός ότι το Βασίλειο του Βελγίου μετέχει πλέον στο σύστημα ανταλλαγής στοιχείων που καθιέρωσε η οδηγία 2003/48, καθιστά δυνατή τη σημαντική μείωση των κινδύνων φοροδιαφυγής.
- 16 Όσον αφορά, δεύτερον, τη δικαιολόγηση που αντλείται από την κοινωνικοοικονομική φύση του επίμαχου μέτρου, καθόσον αυτό ενθαρρύνει τους φορολογούμενους με χαμηλά εισοδήματα να προνοούν ώστε να αποταμιεύουν τις οικονομίες τους, η Επιτροπή φρονεί ότι η φορολογική απαλλαγή των τόκων που καταβάλλουν οι τράπεζες που δεν είναι εγκατεστημένες στο Βέλγιο δεν αντιβαίνει στον σκοπό αυτό, αλλά, αντιθέτως, χάρη σε ένα τέτοιο μέτρο, οι φορολογούμενοι θα μπορούν να επιλέγουν μεταξύ περισσότερων τραπεζικών προϊόντων αποταμιεύσεως, στοιχείο που θα τους ενθαρρύνει ακριβώς να αποταμιεύουν περισσότερο.

- 17 Η Επιτροπή φρονεί εξάλλου ότι το επιχείρημα που προέβαλε το Βασίλειο του Βελγίου, περί του ότι είναι ελάχιστα πιθανό η κατηγορία των φορολογουμένων την οποία αφορά το επίμαχο εθνικό μέτρο να ενδιαφερθεί για τη δυνατότητα τοποθέτησής των καταθέσεών του σε αλλοδαπές τράπεζες, τα δε αλλοδαπά πιστωτικά ιδρύματα να επιδιώκουν να προσελκύσουν αυτήν την πελατεία, αποτελεί απλώς εικασία και, ως εκ τούτου, πρόκειται για αλυσιτελές επιχείρημα για τη δικαιολόγηση αυτού του περιορισμού θεμελιώδους ελευθερίας.
- 18 Όσον αφορά τη δικαιολόγηση που αντλείται από τις διαφορές ως προς το επίπεδο της προστασίας των καταναλωτών σε περίπτωση πτωχεύσεως τράπεζας, στοιχείο που καταδεικνύεται με το παράδειγμα της δυσχερούς θέσεως των Βέλγων καταθετών οι οποίοι ήταν πελάτες της λουξεμβουργιανής θυγατρικής εταιρίας ισλανδικής τράπεζας, η Επιτροπή υποστηρίζει ότι, αφενός, οι εγγυήσεις και η προστασία των καταθετών σε περίπτωση πτωχεύσεως τράπεζας αποτελούν αντικείμενο εναρμονίσεως εντός της Ένωσης, ειδικότερα δε με την οδηγία 94/19/ΕΚ του Ευρωπαϊκού Κοινοβουλίου και του Συμβουλίου, της 30ής Μαΐου 1994, περί των συστημάτων εγγύησης των καταθέσεων (ΕΕ L 135, σ. 5), οδηγία η οποία τροποποιήθηκε, με σκοπό ακριβώς την αύξηση του ύψους των εγγυημένων ποσών καταθέσεως, με την οδηγία 2009/14/ΕΚ του Ευρωπαϊκού Κοινοβουλίου και του Συμβουλίου, της 11ης Μαρτίου 2009 (ΕΕ L 68, σ. 3). Αφετέρου, οι βελγικές αρχές δεν κατέστησαν σαφές το είδος και το περιεχόμενο του επιπέδου προστασίας το οποίο, κατά το καθού κράτος μέλος, αποτελεί το αντικείμενο διαφοροποιήσεων. Εν πάση περιπτώσει, κατά την Επιτροπή, η εθνική νομοθεσία δεν πρέπει να επηρεάζει τους καταναλωτές περιάγοντας σε δυσμενή θέση τα χρηματοοικονομικά μέσα των εγκατεστημένων εκτός Βελγίου τραπεζών.
- 19 Τέταρτον, όσον αφορά το επιχείρημα ότι οι Βέλγοι καταθέτες δεν θα έχουν την κατάλληλη ενημέρωση, για τον λόγο ότι τράπεζα εγκατεστημένη εκτός της βελγικής επικράτειας δεν θα χρησιμοποιεί κατ' ανάγκη μία εκ των ομιλούμενων στο Βέλγιο γλωσσών, η Επιτροπή διατείνεται ότι απόκειται αποκλειστικώς στον καταναλωτή να επιλέξει τη γλώσσα στην οποία μπορεί να ενημερώνεται σχετικά με το άνοιγμα λογαριασμού ταμειυτηρίου. Η Επιτροπή επισημαίνει συναφώς ότι το Βασίλειο του Βελγίου έχει τρεις επίσημες γλώσσες οι οποίες χρησιμοποιούνται και στα όμορα προς αυτό κράτη μέλη.
- 20 Εν συνεχεία, όσον αφορά την ελεύθερη κυκλοφορία των κεφαλαίων, η Επιτροπή, υπενθυμίζοντας ότι οι πράξεις σε τρεχούμενους λογαριασμούς και καταθέσεις, στις οποίες προβαίνουν κάτοικοι ημεδαπής σε αλλοδαπά χρηματοπιστωτικά ιδρύματα μνημονεύονται στο σημείο VI.B της ονοματολογίας που περιλαμβάνεται στο παράρτημα της οδηγίας 88/361/ΕΟΚ του Συμβουλίου, της 24ης Ιουνίου 1988, για τη θέση σε εφαρμογή του άρθρου [63 ΣΛΕΕ] (ΕΕ L 178, σ. 5) και εμπίπτουν, ως εκ τούτου, στην έννοια της κινήσεως κεφαλαίων, διατείνεται ότι η επίμαχη εθνική νομοθεσία έχει ως αποτέλεσμα να καθιστά λιγότερο ελκυστική τη διασυνοριακή μεταφορά κεφαλαίων, αποθαρρύνοντας τους κατοίκους Βελγίου να ανοίγουν λογαριασμούς καταθέσεων ταμειυτηρίου σε τράπεζες που δεν είναι εγκατεστημένες στο Βέλγιο ή να διατηρούν τις καταθέσεις τους ταμειυτηρίου στα τραπεζικά ιδρύματα αυτά. Συνεπώς, το μέτρο αυτό συνιστά περιορισμό της ελεύθερης κυκλοφορίας των κεφαλαίων κατά το άρθρο 63 ΣΛΕΕ.
- 21 Επιπροσθέτως, η Επιτροπή φρονεί ότι άπαντα τα επιχειρήματα που προβάλλει το Βασίλειο του Βελγίου προς δικαιολόγηση του επίμαχου μέτρου είναι αλυσιτελή.
- 22 Συγκεκριμένα, καταρχάς, η Επιτροπή διατείνεται ότι ο περιορισμός αυτός δεν μπορεί να δικαιολογηθεί βάσει των λόγων που διαλαμβάνονται στο άρθρο 65 ΣΛΕΕ, δεδομένου ότι η περίπτωση των κατοίκων Βελγίου οι οποίοι εισπράττουν και δηλώνουν τους τόκους των καταθέσεών τους ταμειυτηρίου σε τράπεζες εγκατεστημένες στο Βέλγιο είναι εξ αντικειμένου παρεμφερής της περιπτώσεως εκείνων των κατοίκων Βελγίου που διατηρούν καταθέσεις σε τράπεζες που δεν είναι εγκατεστημένες σε αυτό το κράτος μέλος. Ως εκ τούτου, τυχόν διαφορετική μεταχείριση θα συνιστούσε αυθαίρετη διάκριση, κατά την έννοια του εν λόγω άρθρου.

- 23 Εν συνεχεία, όσον αφορά το επιχείρημα που προέβαλε το Βασίλειο του Βελγίου σχετικά με τον κίνδυνο ορισμένες εκ των μη εγκατεστημένων στο Βέλγιο τραπεζών οι οποίες έχουν πελάτες που κατοικούν σ' αυτό το κράτος μέλος να μην προτίθενται να προσφέρουν χρηματοπιστωτικό προϊόν που να πληροί τις προϋποθέσεις της εθνικής νομοθεσίας, κάτι που θα είχε ως συνέπεια την ύπαρξη διακρίσεων μεταξύ των κατοίκων Βελγίου με καταθέσεις εκτός Βελγίου αναλόγως του αν η τράπεζά τους έχει επιλέξει ή όχι να συμμορφωθεί προς τη βελγική νομοθεσία, η Επιτροπή φρονεί ότι αυτή η ενδεχόμενη διάκριση δεν θα οφειλόταν στην επίμαχη νομοθεσία, αλλά σε επιλογή των επιχειρήσεων. Απόκειται, συνεπώς, στους κατοίκους Βελγίου να επιλέξουν ή όχι τράπεζα η οποία τους προσφέρει χρηματοπιστωτικό προϊόν για το οποίο παρέχεται το βελγικό σύστημα απαλλαγής.
- 24 Όσον αφορά ενδεχόμενη παράβαση τράπεζας εγκατεστημένης εκτός Βελγίου η οποία δεν πληροί τις προϋποθέσεις της επίμαχης βελγικής νομοθεσίας για να τύχει της απαλλαγής, η Επιτροπή διατείνεται ότι οι βελγικές αρχές μπορούν να πράξουν τα δέοντα για τέτοια συμπεριφορά, ιδίως στερώντας από την τράπεζα αυτή τη δυνατότητα να τύχει της εν λόγω απαλλαγής.
- 25 Όσον αφορά, τέλος, το επιχείρημα του Βασιλείου του Βελγίου ότι η επίμαχη νομοθεσία εμπίπτει στο πεδίο εφαρμογής της εξαιρέσεως του άρθρου 64, παράγραφος 1, ΣΛΕΕ, καθόσον το βελγικό καθεστώς απαλλαγής των καταθέσεων ταμειυτηρίου υφίστατο ήδη την 31η Δεκεμβρίου 1992, διατηρήθηκε αδιαλείπτως σε ισχύ στη βελγική έννομη τάξη και δεν υπέστη έκτοτε καμία ουσιώδη τροποποίηση, η Επιτροπή διατείνεται ότι δεν θέτει εν αμφιβόλω την επίμαχη νομοθεσία καθόσον αφορά τις εγκατεστημένες σε τρίτα κράτη τράπεζες, εκτός αυτών που είναι εγκατεστημένες σε χώρες του Ευρωπαϊκού Οικονομικού Χώρου οι οποίες είναι μέλη της Ευρωπαϊκής Ζώνης Ελεύθερων Συναλλαγών (ΕΖΕΣ), αλλά εμπίπτουν στο πεδίο εφαρμογής του άρθρου 40 της Συμφωνίας ΕΟΧ.
- 26 Το Βασίλειο του Βελγίου επικαλείται την απόφαση της 18ης Δεκεμβρίου 2007, C-101/05, A (Συλλογή 2007, σ. I-11531, σκέψεις 48 και 49), επισημαίνοντας ότι η δυνατότητα εφαρμογής του άρθρου 64, παράγραφος 1, ΣΛΕΕ επιτρέπει τη διατήρηση σε ισχύ των υφιστάμενων την 31η Δεκεμβρίου 1993 περιορισμών στις κινήσεις κεφαλαίων. Το βελγικό καθεστώς, όμως, απαλλαγής από τον φόρο των καταθέσεων ταμειυτηρίου, το οποίο υφίστατο ήδη κατά τον χρόνο εκείνο, διατηρήθηκε έκτοτε αδιαλείπτως σε ισχύ στην εθνική έννομη τάξη και δεν υπέστη ακολούθως καμία ουσιώδη τροποποίηση.
- 27 Όσον αφορά την ελεύθερη κυκλοφορία των κεφαλαίων, το Βασίλειο του Βελγίου, επικαλούμενο το άρθρο 65, παράγραφος 1, στοιχείο α', ΣΛΕΕ, αμφισβητεί το ότι, από απόψεως της επίμαχης απαλλαγής, οι Βέλγοι φορολογούμενοι που επενδύουν σε κατάθεση ταμειυτηρίου βρίσκονται στην ίδια κατάσταση, από απόψεως του τόπου όπου επενδύονται τα κεφάλαιά τους, είτε η κατάθεσή τους βρίσκεται στο Βέλγιο είτε όχι.
- 28 Το κράτος μέλος αυτό διευκρινίζει συναφώς ότι, όσον αφορά τα πρόσωπα που διαθέτουν κατάθεση ταμειυτηρίου στο Βέλγιο, η απαλλαγή από τον εθνικό φόρο πραγματοποιείται στην πηγή και, ως εκ τούτου, σε επίπεδο βελγικών χρηματοπιστωτικών ιδρυμάτων. Επομένως, όσον αφορά το οικονομικό έτος 2010, το πρώτο κλιμάκιο εισοδημάτων από κατάθεση ταμειυτηρίου, ύψους 1730 ευρώ, δεν υπόκειται σε παρακράτηση φόρου εισοδήματος από κινητές αξίες. Πράγματι, το αρχικό αυτό ποσό δεν θεωρείται εισόδημα από κεφάλαια ή κινητές αξίες και δεν πρέπει, επομένως, να καταχωρίζεται στην ετήσια φορολογική δήλωση. Αντιθέτως, το μέρος του εισοδήματος από κατάθεση ταμειυτηρίου που υπερβαίνει το ποσό αυτό υπόκειται στην εν λόγω παρακράτηση φόρου εισοδήματος από κινητές αξίες, αλλά και αυτό δεν έπρεπε να καταχωρισθεί στην ως άνω ετήσια δήλωση. Στο μέτρο αυτό πρόκειται για σύστημα παρακρατήσεως φόρου εισοδήματος από κινητές αξίες το οποίο καλείται «απαλλακτικό». Κατά το Βασίλειο του Βελγίου, συνεπώς, οι εθνικές φορολογικές αρχές δεν λαμβάνουν, καταρχήν, γνώση, της υπάρξεως καταθέσεων ταμειυτηρίου στο Βέλγιο όσον αφορά τα φυσικά πρόσωπα που διαμένουν στην εθνική επικράτεια.

- 29 Αντιθέτως, όσον αφορά τους φορολογούμενους που διαθέτουν κατάθεση ταμειυτηρίου σε άλλο κράτος μέλος, το Βασίλειο του Βελγίου διευκρινίζει ότι τα εισοδήματα από τις καταθέσεις αυτές πρέπει να δηλώνονται από τον φορολογούμενο και, πλέον, αποτελούν επίσης αντικείμενο ανταλλαγής στοιχείων στο πλαίσιο της οδηγίας 2003/48. Σε περίπτωση κατά την οποία οι φορολογούμενοι αυτοί διαθέτουν παράλληλα και κατάθεση ταμειυτηρίου στο Βέλγιο και ζήτησαν να τύχουν της επίμαχης απαλλαγής ύψους 1730 ευρώ όσον αφορά το εισόδημα από καταθέσεις ταμειυτηρίου στην αλλοδαπή, στο πλαίσιο της ετήσιας δηλώσεώς τους, το βελγικό δημόσιο ταμείο αδυνατεί, κατά το εν λόγω κράτος μέλος, να ελέγξει αν οι φορολογούμενοι αυτοί έτυχαν αχρεωστήτως διπλής φορολογικής απαλλαγής, δηλαδή καταρχάς για τα εισοδήματα από καταθέσεις ταμειυτηρίου στο Βέλγιο, μέσω του συστήματος της απαλλαγής διά της παρακρατήσεως του φόρου εισοδήματος από κινητές αξίες και, επομένως, ανώνυμα, και, εν συνεχεία, για τα εισοδήματα από καταθέσεις ταμειυτηρίου σε άλλο κράτος μέλος, κατά τον χρόνο βεβαίωσης του φόρου φυσικών προσώπων.
- 30 Το Βασίλειο του Βελγίου ισχυρίζεται επίσης ότι, σε περίπτωση κατά την οποία θα αποφάσιζε να άρει το προβαλλόμενο εμπόδιο, καταργώντας την επίμαχη απαλλαγή για τα εισοδήματα από καταθέσεις ταμειυτηρίου στο Βέλγιο, τα εισοδήματα αυτά θα ετύγχαναν δυσμενέστερης μεταχείρισεως απ' ό,τι τα εισοδήματα από καταθέσεις ταμειυτηρίου που πραγματοποιήθηκαν στην αλλοδαπή. Συγκεκριμένα, σε τέτοια περίπτωση, όσον αφορά τα πρώτα, ο φόρος θα παρακρατείται στην πηγή από τα βελγικά χρηματοπιστωτικά ιδρύματα κατά τον χρόνο της εισπράξεως, με τη μορφή απαλλαγής διά της παρακρατήσεως φόρου εισοδήματος από κινητές αξίες, ενώ όσον αφορά τα δεύτερα, ο βελγικός φόρος θα εισπράττεται, μέσω της δηλώσεως που θα υποβληθεί το επόμενο από την πραγματοποίηση των εισοδημάτων έτος, με τη μορφή κρατήσεως η οποία θα πραγματοποιηθεί, κατά μέσο όρο, δύο έτη μετά την είσπραξη. Ως εκ τούτου, οι Βέλγοι φορολογούμενοι που πραγματοποιούν εισοδήματα από κατάθεση ταμειυτηρίου στην αλλοδαπή θα τυγχάνουν φορολογικού πλεονεκτήματος έναντι αυτών που διαθέτουν κατάθεση ταμειυτηρίου στο Βέλγιο. Η Βελγική Κυβέρνηση φρονεί, επομένως, ότι το σύστημα που καθιερώθηκε για την αποτροπή διπλής απαλλαγής των εισοδημάτων από καταθέσεις ταμειυτηρίου δεν αποτελεί ούτε μέσο αυθαίρετης διακρίσεως ούτε συγκεκριμένο περιορισμό της ελεύθερης κινήσεως των κεφαλαίων και ότι δεν υφίσταται περισσότερο αναλογικό σύστημα από το ισχύον για την επίτευξη του σκοπού που έγκειται στην αποτροπή καταχρηστικής διπλής απαλλαγής.
- 31 Όσον αφορά την ελεύθερη παροχή υπηρεσιών, το Βασίλειο του Βελγίου ισχυρίζεται καταρχάς ότι ο έλεγχος της τήρησεως των προϋποθέσεων που προβλέπει η επίμαχη νομοθεσία, ανεξαρτήτως των υποχρεώσεων που επιβάλλουν οι βελγικές φορολογικές αρχές στα αλλοδαπά πιστωτικά ιδρύματα, επιτάσσει ουσιαστική ανταλλαγή τραπεζικών στοιχείων κατόπιν αιτήματος. Μολονότι βεβαίως, κατά το Βασίλειο του Βελγίου, αυτή η ανταλλαγή στοιχείων βελτιώθηκε κατά πολύ τα τελευταία έτη, το καθού κράτος μέλος φρονεί εντούτοις ότι η οδηγία 77/799/ΕΟΚ του Συμβουλίου, της 19ης Δεκεμβρίου 1977, περί αμοιβαίας συνδρομής των αρμοδίων αρχών των κρατών μελών στον τομέα των άμεσων φόρων και των φόρων επί των ασφαλιστρών (ΕΕ ειδ. έκδ. 09/001, σ. 86), ειδικότερα δε το άρθρο της 8, δεν αποτελεί το κατάλληλο νομοθέτημα για τον σκοπό αυτό. Το πρόβλημα, ωστόσο, δεν έγκειται μόνο σε ενδεχόμενη έλλειψη στοιχείων από τα κράτη μέλη, αλλά και στην αδυναμία διασταυρώσεως των στοιχείων σχετικά με τις βελγικές και τις αλλοδαπές καταθέσεις ταμειυτηρίου και, ως εκ τούτου, αποτροπής της μη προσήκουσας διπλής απαλλαγής.
- 32 Εν συνεχεία, το Βασίλειο του Βελγίου, επικαλούμενο ιδίως την απόφαση της 11ης Ιουνίου 2009, C-155/08 και C-157/08, X και Passenheim-van Schoot (Συλλογή 2009, σ. I-5093), υποστηρίζει ότι το επίμαχο μέτρο δικαιολογείται από την ανάγκη να διασφαλισθεί η αποτελεσματικότητα των φορολογικών ελέγχων.
- 33 Το κράτος μέλος αυτό διατείνεται συναφώς ότι, καθόσον μόνο τα βελγικά χρηματοπιστωτικά ιδρύματα υπόκεινται στην παρακράτηση φόρου εισοδήματος από κινητές αξίες, ο φορολογούμενος δεν μπορεί να θεωρηθεί υπεύθυνος φοροδιαφυγής για τον λόγο αυτόν. Σε περίπτωση κατά την οποία βελγικό χρηματοπιστωτικό ίδρυμα δεν τήρησε κάποια από τις προϋποθέσεις της απαλλαγής, θα υποχρεωθεί να καταβάλει στο βελγικό δημόσιο ταμείο την παρακράτηση φόρου που δεν εισπράχθηκε επί της

βάσεως. Δεδομένου ότι η ταυτότητα του δικαιούχου των τόκων δεν πρέπει να αναγράφεται στη δήλωση περί παρακρατήσεως φόρου εισοδήματος από κινητές αξίες στην οποία προβαίνει το βελγικό χρηματοπιστωτικό ίδρυμα, το βελγικό δημόσιο ταμείο δεν μπορεί να αναγκάσει το ίδρυμα αυτό να του αποκαλύψει την ταυτότητα του οικείου δικαιούχου. Επιπλέον, το οικείο βελγικό χρηματοπιστωτικό ίδρυμα δεν μπορεί να στραφεί κατά του πελάτη του για να ανακτήσει την παρακράτηση, καθόσον η είσπραξη της επιβάλλεται από υποχρεώσεις τις οποίες υπέχουν εκ του νόμου μόνον τα βελγικά χρηματοπιστωτικά ιδρύματα. Αντιθέτως, σε περίπτωση κατά την οποία θα διευρυνθεί το πεδίο εφαρμογής της απαλλαγής προκειμένου να περιλάβει τα εισοδήματα από λογαριασμούς ταμειυτηρίου στην αλλοδαπή, θα φορολογείται [απευθείας] ο ίδιος ο φορολογούμενος και δεν θα μπορεί να στραφεί κατά του αλλοδαπού χρηματοπιστωτικού ιδρύματος που δεν τήρησε κάποια από τις προϋποθέσεις για την απαλλαγή. Δεδομένου ότι το ίδρυμα αυτό δεν υπέχει πράγματι καμία φορολογική υποχρέωση έναντι του βελγικού δημόσιου ταμείου, θα ήταν πράγματι ελάχιστα πιθανό να παράσχει στον πελάτη του οποιαδήποτε εγγύηση περί της βελγικής φορολογικής απαλλαγής, οπότε πρέπει να γίνει δεκτό ότι, κατ' αυτόν τον τρόπο, ο φορολογούμενος θα στερείται οποιουδήποτε ενδίκου βοηθήματος κατά του αλλοδαπού χρηματοπιστωτικού ιδρύματος.

- 34 Ως εκ τούτου, όπως ισχυρίζεται η Βελγική Κυβέρνηση, μπορεί να γίνει δεκτό ότι φορολογική νομοθεσία δικαιολογούμενη από την ανάγκη να διασφαλισθεί η αποτελεσματικότητα των φορολογικών ελέγχων συνιστά αναλογικού χαρακτήρα περιορισμό της ελεύθερης κυκλοφορίας των κεφαλαίων, μολοντί η νομοθεσία αυτή δεν εστιάζει την προσοχή της σε εντελώς επίπλαστες μεθοδεύσεις.
- 35 Τέλος, το Βασίλειο του Βελγίου φρονεί ότι, εν πάση περιπτώσει, η επίμαχη βελγική φορολογική νομοθεσία δεν υπερβαίνει το αναγκαίο μέτρο για την επίτευξη του σκοπού της, δηλαδή την αποτροπή της μη προσήκουσας παροχής της απαλλαγής αυτής.
- 36 Όσον αφορά την ελεύθερη κυκλοφορία των κεφαλαίων, η Επιτροπή επισημαίνει, στο υπόμνημά της απαντήσεως, ότι δεν έθεσε εν αμφιβόλω ούτε τη βελγική νομοθεσία όσον αφορά τα χρηματοπιστωτικά ιδρύματα που είναι εγκατεστημένα σε χώρες τρίτες προς τη Συμφωνία ΕΟΧ, οπότε οι επισημάνσεις του Βασιλείου του Βελγίου περί της διατάξεως του άρθρου 64, παράγραφος 1, ΣΛΕΕ είναι αλυσιτελείς, ούτε το βελγικό σύστημα της απαλλακτικού χαρακτήρα παρακρατήσεως επί των εισοδημάτων από κεφάλαια που υπερβαίνουν το ποσό το οποίο απαλλάσσεται του φόρου.
- 37 Επιπλέον, το θεσμικό όργανο αυτό διατείνεται ότι το επιχείρημα του Βασιλείου του Βελγίου περί κινδύνου διπλής απαλλαγής στερείται σημασίας, δεδομένου ότι ο κίνδυνος αυτός υφίσταται, με ακόμη σοβαρότερες συνέπειες, και σε αμιγώς εσωτερικό πλαίσιο, όπου αρκεί, λαμβανομένης υπόψη της ανωνυμίας της οποίας χαιρούν οι καταθέτες, να κατανεμηθεί το ποσό της αποταμιεύσεως μεταξύ δύο ή πλειόνων τραπεζών για να τύχουν διπλής ή πολλαπλής απαλλαγής των τόκων. Το Βασίλειο του Βελγίου δεν μπορεί επομένως να δικαιολογήσει την εισαγωγή διακρίσεως σε διασυνοριακό επίπεδο, ενώ παραλείπει να καταπολεμήσει, σε εθνικό επίπεδο, τον ίδιο κίνδυνο φοροδιαφυγής.
- 38 Ως προς την ελεύθερη παροχή υπηρεσιών και τη δικαιολόγηση που αντλείται από την ανάγκη διασφάλισης της αποτελεσματικότητας των φορολογικών ελέγχων, η Επιτροπή αμφισβητεί, αφενός, τη σημασία της επικλήσεως της προμνημονευθείσας αποφάσεως X και Passenheim-van Schoot, στο πλαίσιο της υπό κρίση υποθέσεως. Αφετέρου, το εν λόγω θεσμικό όργανο φρονεί ότι η οδηγία 77/799 αποτελεί επαρκές νομοθετικό μέσο για να διακριβωθεί αν πληρούνται οι προϋποθέσεις που επιβάλλει η βελγική νομοθεσία για την επίμαχη απαλλαγή. Ως εκ τούτου, η Επιτροπή εμμένει στο σύνολο των αιτιάσεων που προβάλλει με το δικόγραφο της προσφυγής της.

Εκτίμηση του Δικαστηρίου

Επί της ελεύθερης παροχής υπηρεσιών

- 39 Με την αιτίαση αυτή, η Επιτροπή υποστηρίζει, πρώτον, ότι το Βασίλειο του Βελγίου παρέβη τις υποχρεώσεις που υπέχει από το άρθρο 56 ΣΛΕΕ.
- 40 Πρέπει, καταρχάς, να υπομνησθεί ότι, κατά πάγια νομολογία του Δικαστηρίου, μολοντί η άμεση φορολογία εμπίπτει στην αρμοδιότητα των κρατών μελών, αυτά πρέπει πάντως να την ασκούν τηρώντας το δίκαιο της Ένωσης (βλ., απόφαση της 19ης Ιουλίου 2012, C-48/11, Α, σκέψη 16 και εκεί παρατιθέμενη νομολογία).
- 41 Πρέπει επίσης να υπομνησθεί ότι η παροχή τραπεζικών υπηρεσιών αποτελεί υπηρεσία κατά την έννοια του άρθρου 57 ΣΛΕΕ και ότι το άρθρο 56 ΣΛΕΕ αντιτίθεται στο ενδεχόμενο εφαρμογής οποιασδήποτε εθνικής ρυθμίσεως η οποία, άνευ αντικειμενικής δικαιολογήσεως, παρακωλύει τη δυνατότητα του παρέχοντος υπηρεσίες να ασκεί ουσιαστικά την ελευθερία αυτή (βλ., σχετικώς, απόφαση της 30ής Ιανουαρίου 2007, C-150/04, Επιτροπή κατά Δανίας, Συλλογή 2007, σ. I-1163, σκέψη 37 και εκεί παρατιθέμενη νομολογία).
- 42 Με την προοπτική της ενιαίας αγοράς και προς επίτευξη των σκοπών της, το άρθρο 56 ΣΛΕΕ απαγορεύει την εφαρμογή οποιασδήποτε εθνικής ρυθμίσεως καθιστά δυσχερέστερη την παροχή υπηρεσιών μεταξύ κρατών μελών από την αμιγώς εσωτερικού χαρακτήρα παροχή υπηρεσιών εντός κράτους μέλους (βλ. προμνημονευθείσα απόφαση Επιτροπή κατά Δανίας, σκέψη 38).
- 43 Από πάγια νομολογία του Δικαστηρίου προκύπτει επίσης ότι το άρθρο 56 ΣΛΕΕ απαγορεύει ιδίως κάθε εθνική ρύθμιση δυνάμενη να απαγορεύσει ή να παρακωλύσει περαιτέρω τις δραστηριότητες του παρέχοντος υπηρεσίες που είναι εγκατεστημένος σε άλλο κράτος μέλος, όπου παρέχει νομίμως ανάλογες υπηρεσίες (βλ. απόφαση της 5ης Ιουλίου 2007, C-522/04, Επιτροπή κατά Βελγίου, Συλλογή 2007, σ. I-5701, σκέψη 38).
- 44 Εν προκειμένω, διαπιστώνεται ότι με την επίμαχη στην υπό κρίση υπόθεση νομοθεσία θεσπίζεται διαφορετικό φορολογικό καθεστώς για τους τόκους από κατάθεση ταμειυτηρίου αναλόγως του αν καταβάλλονται από τράπεζες εγκατεστημένες στο Βέλγιο ή όχι. Κατά τη Βελγική Κυβέρνηση, η διαφορά αυτή ως προς τη μεταχείριση οφείλεται ιδίως στο ότι είναι αδύνατη η εφαρμογή του ιδίου καθεστώτος σε αμφότερες τις περιπτώσεις προκειμένου να αποτραπεί η διπλή απαλλαγή σε περίπτωση κατά την οποία ο φορολογούμενος διαθέτει καταθέσεις ταμειυτηρίου τόσο στο Βέλγιο όσο και σε άλλο κράτος μέλος.
- 45 Πρέπει, επομένως, να εξετασθεί αν η νομοθεσία αυτή παρακωλύει την ελεύθερη παροχή υπηρεσιών και, ενδεχομένως, αν τα εμπόδια αυτά δύνανται να δικαιολογηθούν βάσει επιχειρημάτων που προβάλλει η Βελγική Κυβέρνηση.
- 46 Επιβάλλεται, συναφώς, η διαπίστωση ότι η Βελγική Κυβέρνηση, στο υπόμνημά της αντικρούσεως, δεν αρνείται την ύπαρξη παρακωλύσεως της ελευθερίας αυτής.
- 47 Εν συνεχεία, πρέπει να επισημανθεί ότι η επίμαχη βελγική νομοθεσία έχει, αφενός, ως αποτέλεσμα να αποτρέπει τους κατοίκους Βελγίου από το να προσφεύγουν στις υπηρεσίες τραπεζών εγκατεστημένων σε άλλα κράτη μέλη και να ανοίγουν ή να διατηρούν λογαριασμούς ταμειυτηρίου σε τράπεζες που δεν είναι εγκατεστημένες στο Βέλγιο, δεδομένου ότι οι τόκοι που καταβάλλουν οι τράπεζες δεν είναι δυνατό να τύχουν της επίμαχης φορολογικής απαλλαγής σε περίπτωση κατά την οποία δεν είναι εγκατεστημένες εντός της βελγικής επικράτειας. Αφετέρου, η ρύθμιση αυτή δύναται να αποτρέψει

τους δικαιούχους λογαριασμού ταμειυτηρίου σε τράπεζα εγκατεστημένη εντός της βελγικής επικράτειας, οι οποίοι, ως εκ τούτου, απολαύουν της απαλλαγής αυτής, από το να μεταφέρουν τον λογαριασμό τους σε τράπεζα εγκατεστημένη εντός άλλου κράτους μέλους.

- 48 Διαπιστώνεται, κατά συνέπεια, ότι η επίμαχη ρύθμιση αποτελεί εμπόδιο στην ελεύθερη παροχή υπηρεσιών, το οποίο απαγορεύεται, καταρχήν, βάσει του άρθρου 56, πρώτο εδάφιο, ΣΛΕΕ.
- 49 Κατά πάγια νομολογία, τα εθνικά μέτρα που ενδέχεται να παρακωλύσουν ή να καταστήσουν λιγότερο ελκυστική την άσκηση των θεμελιωδών ελευθεριών που κατοχυρώνει η Συνθήκη μπορεί πάντως να επιτρέπονται εφόσον επιδιώκουν σκοπό γενικού συμφέροντος, είναι κατάλληλα για την υλοποίηση του σκοπού αυτού και δεν υπερβαίνουν το αναγκαίο προς την επίτευξη του επιδιωκόμενου σκοπού μέτρο (βλ., μεταξύ άλλων, απόφαση της 12ης Ιουλίου 2012, C-269/09, Επιτροπή κατά Ισπανίας, σκέψη 62 και εκεί παρατιθέμενη νομολογία).
- 50 Πρέπει επομένως να εξετασθεί αν το εμπόδιο του οποίου διαπιστώθηκε η ύπαρξη δύναται να δικαιολογηθεί από τον μοναδικό σκοπό γενικού συμφέροντος που προέβαλε ρητώς το Βασίλειο του Βελγίου, δηλαδή την ανάγκη να διασφαλισθεί η αποτελεσματικότητα των φορολογικών ελέγχων.
- 51 Όσον αφορά τη δικαιολόγηση αυτή, διαπιστώνεται καταρχάς ότι το Δικαστήριο έχει κρίνει ότι η ανάγκη να διασφαλισθεί η αποτελεσματικότητα των φορολογικών ελέγχων δύναται να δικαιολογεί περιορισμό των θεμελιωδών ελευθεριών (βλ., σχετικώς, μεταξύ άλλων, προμνημονευθείσα απόφαση X και Passenheim-van Schoot, σκέψη 45).
- 52 Όσον αφορά την αδυναμία χρήσεως των μέσων που παρέχει η Ένωση για την αμοιβαία συνδρομή, η οποία διασφαλίζεται ιδίως με την οδηγία 77/799, επιβάλλεται η διαπίστωση ότι οι υφιστάμενοι μηχανισμοί αμοιβαίας συνδρομής είναι επαρκείς για να καθίσταται δυνατός ο εκ μέρους κράτους μέλους έλεγχος των δηλώσεων των φορολογουμένων ως προς τα εισοδήματα που πραγματοποίησαν σε άλλο κράτος μέλος (βλ., σχετικώς, απόφαση της 29ης Νοεμβρίου 2011, C-371/10, National Grid Indus, Συλλογή 2011, σ. I-12273, σκέψη 78, και προμνημονευθείσα απόφαση Επιτροπή κατά Ισπανίας, σκέψη 68).
- 53 Δεν αποκλείεται, πάντως, ο προμνημονευθείς μηχανισμός συνεργασίας να μη λειτουργεί πάντοτε στην πράξη ικανοποιητικά και απρόσκοπτα. Ωστόσο, τα κράτη μέλη δεν μπορούν να θεωρήσουν ότι οι δυσχέρειες που διαπιστώνονται ενδεχομένως κατά τη συλλογή των αναγκαίων στοιχείων ή οι πλημμέλειες που ενδέχεται να ανακύψουν κατά τη συνεργασία μεταξύ των φορολογικών αρχών τους δικαιολογούν τον περιορισμό των θεμελιωδών ελευθεριών που κατοχυρώνει η Συνθήκη (βλ., σχετικώς, απόφαση της 4ης Μαρτίου 2004, C-334/02, Επιτροπή κατά Γαλλίας, Συλλογή 2004, σ. I-2229, σκέψη 33, και προμνημονευθείσα απόφαση Επιτροπή κατά Γαλλίας, σκέψη 72).
- 54 Πράγματι, ουδόλως απαγορεύεται στις οικείες φορολογικές αρχές να απαιτούν από τον φορολογούμενο τις αποδείξεις που κρίνουν αναγκαίες για την ορθή βεβαίωση των οικείων φόρων και, ενδεχομένως, να αρνούνται να χορηγήσουν την αιτηθείσα απαλλαγή σε περίπτωση μη προσκομίσεως των αποδείξεων αυτών (βλ., μεταξύ άλλων, απόφαση της 11ης Οκτωβρίου 2007, C-451/05, ELISA, Συλλογή 2007, σ. I-8251, σκέψη 95 και εκεί παρατιθέμενη νομολογία).
- 55 Στο πλαίσιο αυτό, η Βελγική Κυβέρνηση υποστηρίζει ότι το Δικαστήριο, στην προμνημονευθείσα απόφαση X και Passenheim-van Schoot, δέχθηκε τη δικαιολόγηση που αντλείται από ανεπαρκή αποτελεσματικότητα του εν λόγω μηχανισμού συνεργασίας.
- 56 Πρέπει να επισημανθεί συναφώς ότι, με την απόφαση εκείνη, το Δικαστήριο έκρινε ότι η εφαρμογή μεγαλύτερης προθεσμίας για την έκδοση διορθωτικής βεβαίωσης φόρου σε περίπτωση υποψίας αποκρύψεως φορολογητέων περιουσιακών στοιχείων εντός άλλου κράτους μέλους δικαιολογούταν βάσει του σκοπού διασφάλισης της αποτελεσματικότητας των φορολογικών ελέγχων και της καταπολεμήσεως της φοροδιαφυγής.

- 57 Εν προκειμένω, όμως, καθόσον πρόκειται για εισοδήματα που δηλώνουν οι φορολογούμενοι, οι βελγικές φορολογικές αρχές δεν πρέπει να αντιμετωπίσουν δυσχέρειες για να λάβουν τα αναγκαία στοιχεία όσον αφορά τα εισοδήματα αυτά που πραγματοποιήθηκαν σε άλλο κράτος μέλος.
- 58 Εξάλλου, όπως επισήμανε το Βασίλειο του Βελγίου στο υπόμνημά του αντικρούσεως, τα εισοδήματα από λογαριασμούς ταμειυτηρίου στην αλλοδαπή τα οποία πρέπει να δηλώσει ο φορολογούμενος αποτελούν το αντικείμενο ανταλλαγής στοιχείων και στο πλαίσιο της οδηγίας 2003/48.
- 59 Ως εκ τούτου, οι βελγικές φορολογικές αρχές έχουν στη διάθεσή τους προβλεπόμενο από τον νόμο μηχανισμό του οποίου η αποτελεσματικότητα δεν ετέθη εν αμφιβόλω για να αποκτήσουν τα στοιχεία σχετικά με την ύπαρξη εισοδημάτων από κινητές αξίες στην αλλοδαπή και, ως εκ τούτου, δύναται να τα φορολογήσουν.
- 60 Εκ των ανωτέρω συνάγεται ότι η δικαιολόγηση που αντλείται από ανεπάρκεια των μηχανισμών συνεργασίας σε επίπεδο Ένωσης δεν μπορεί να γίνει δεκτή.
- 61 Όσον αφορά τον κίνδυνο διπλής απαλλαγής και, συνεπώς, εμμέσως, τη δικαιολόγηση της επίμαχης νομοθεσίας βάσει των σκοπών της καταπολεμήσεως της φοροδιαφυγής και της φοροαποφυγής, πρέπει να υπομνησθεί ότι πρόκειται για θεμιτούς σκοπούς τους οποίους έχει αναγνωρίσει το Δικαστήριο (βλ., μεταξύ άλλων, σχετικώς, απόφαση της 7ης Απριλίου 2011, C-20/09, Επιτροπή κατά Πορτογαλίας, Συλλογή 2011, σ. I-2637, σκέψη 60 και εκεί παρατιθέμενη νομολογία).
- 62 Επιβάλλεται συναφώς η διαπίστωση ότι, όπως ορθώς επισήμανε η Επιτροπή, ο κίνδυνος αυτός υφίσταται και στην περίπτωση κατά την οποία φορολογούμενος διαθέτει δύο ή περισσότερους λογαριασμούς ταμειυτηρίου σε τράπεζα εγκατεστημένη στο Βέλγιο και, συνεπώς, στο πλαίσιο αμιγώς εσωτερικής υποθέσεως. Δεδομένου ότι οι φορολογούμενοι χαίρουν ανωνυμίας όσον αφορά τη δήλωση των τόκων από βελγικό λογαριασμό ταμειυτηρίου, αρκεί, για να μπορεί ο φορολογούμενος να επωφεληθεί πολλαπλώς της επίμαχης απαλλαγής, να εμπιστευθεί τις αποταμιεύσεις του σε περισσότερες της μίας τράπεζες. Ως εκ τούτου, ο κίνδυνος φοροδιαφυγής ή καταχρήσεως, τον οποίο επικαλείται η Βελγική Κυβέρνηση, είναι συμφυής του εθνικού συστήματος περί φοροαπαλλαγής και δεν εξαρτάται από την ύπαρξη διασυνοριακού στοιχείου.
- 63 Επιπλέον, ακόμη κι αν γίνει δεκτό ότι η επίμαχη εθνική ρύθμιση είναι κατάλληλη για την επίτευξη του σκοπού που έγκειται στη διασφάλιση της αποτελεσματικότητας των φορολογικών ελέγχων και, ιδίως, της καταπολεμήσεως της φοροδιαφυγής και της φοροαποφυγής, διαπιστώνεται ότι η ρύθμιση αυτή υπερβαίνει το αναγκαίο μέτρο για την επίτευξη του επιδιωκόμενου σκοπού.
- 64 Συγκεκριμένα, κατά πάγια νομολογία, δικαιολόγηση που αντλείται από την καταπολέμηση της φοροδιαφυγής και της φοροαποφυγής γίνεται δεκτή μόνον εφόσον στοχεύει τις αμιγώς τεχνητές μεθοδεύσεις που σκοπούν στην καταστρατήγηση του φορολογικού νόμου, στοιχείο που αποκλείει οποιοδήποτε γενικό τεκμήριο περί φοροδιαφυγής. Ως εκ τούτου, γενικού χαρακτήρα τεκμήριο περί φοροαποφυγής ή φοροδιαφυγής δεν αρκεί για να δικαιολογήσει φορολογικό μέτρο που αντιβαίνει στους σκοπούς της Συνθήκης (βλ., σχετικώς, απόφαση της 28ης Οκτωβρίου 2010, C-72/09, *Établissements Rimbaud*, Συλλογή 2010, σ. I-10659, σκέψη 34 και εκεί παρατιθέμενη νομολογία). Εν προκειμένω, όμως, η επίμαχη εθνική ρύθμιση δεν σκοπεί μόνο στην καταπολέμηση της φοροδιαφυγής και της φοροαποφυγής, αλλά αποκλείει και τη θεμιτή άσκηση της ελευθερίας παροχής υπηρεσιών σε περίπτωση κατά την οποία οι φορολογούμενοι αποδεικνύουν ότι δεν έχουν ως σκοπό τη φοροδιαφυγή.
- 65 Ως εκ τούτου, η Βελγική Κυβέρνηση μπορούσε να λάβει λιγότερο περιοριστικά μέτρα για να επιτύχει τον σκοπό που συνίσταται στην καταπολέμηση της φοροδιαφυγής.

- 66 Υπό τις συνθήκες αυτές, δεν μπορεί να γίνει δεκτή η δικαιολόγηση της επίμαχης νομοθεσίας βάσει της ανάγκης να αποτραπεί η φοροαποφυγή και η φοροδιαφυγή στο πλαίσιο της διασφάλισης της αποτελεσματικότητας των φορολογικών ελέγχων.
- 67 Όσον αφορά, τέλος, τη δικαιολόγηση που αντλείται από το ότι, προκειμένου περί λογαριασμών ταμειωτηρίου σε τράπεζες εγκατεστημένες εκτός Βελγίου, σε περίπτωση κατά την οποία φορολογούμενος έτυχε κακώς απαλλαγής, βαρύνεται ο ίδιος με την υποχρέωση καταβολής της παρακρατήσεως, χωρίς καμία δυνατότητα ασκήσεως ενδίκου βοηθήματος κατά της αλλοδαπής τράπεζας, αρκεί η διαπίστωση ότι η Βελγική Κυβέρνηση δεν απέδειξε τον λόγο για τον οποίο οι ανησυχίες της περί δίκαιης κατανομής της αστικής ευθύνης μεταξύ των φορολογουμένων και των εμπλεκόμενων τραπεζών θα μπορούσαν να δικαιολογήσουν την εφαρμογή μέτρου όπως το επίμαχο, προκειμένου να επιτευχθεί ο σκοπός που έγκειται στη διασφάλιση της αποτελεσματικότητας των φορολογικών ελέγχων.
- 68 Υπό τις συνθήκες αυτές, η ως άνω δικαιολόγηση της επίμαχης νομοθεσίας δεν μπορεί να γίνει δεκτή.
- 69 Ως εκ τούτου, ο περιορισμός της ελεύθερης παροχής υπηρεσιών που συνεπάγεται η εφαρμογή της επίμαχης εθνικής ρυθμίσεως, βάσει της οποίας τυγχάνουν φορολογικής απαλλαγής αποκλειστικώς οι τόκοι που καταβάλλουν οι εγκατεστημένες στο Βέλγιο τράπεζες, εξαιρουμένων αυτών που καταβάλλονται από τραπεζικά ιδρύματα εγκατεστημένα σε άλλα κράτη μέλη, δεν μπορεί να δικαιολογηθεί βάσει των σκοπών τους οποίους επικαλείται το Βασίλειο του Βελγίου, κατά μείζονα λόγο καθόσον δεν πληροί την απαίτηση περί αναλογικότητας.
- 70 Δεύτερον, η Επιτροπή διατείνεται ότι, εξαιτίας της υπάρξεως της επίμαχης βελγικής ρυθμίσεως, το Βασίλειο του Βελγίου παρέβη και τις υποχρεώσεις που υπέχει από το άρθρο 36 της Συμφωνίας ΕΟΧ, περί ελεύθερης παροχής υπηρεσιών.
- 71 Πρέπει να επισημανθεί συναφώς ότι η εν λόγω διάταξη της Συμφωνίας ΕΟΧ είναι ανάλογη αυτής του άρθρου 56 ΣΛΕΕ, οπότε τα προεκτεθέντα περί της δεύτερης αυτής διατάξεως στις σκέψεις 40 έως 69 της παρούσας αποφάσεως ισχύουν, καταρχήν, και για το αντίστοιχο άρθρο της Συμφωνίας ΕΟΧ.
- 72 Επιβάλλεται, όμως, η διαπίστωση ότι η Βελγική Κυβέρνηση επικαλείται δικαιολόγηση μόνον όσον αφορά το άρθρο 56 ΣΛΕΕ. Ως εκ τούτου, καθόσον η κυβέρνηση αυτή δεν επικαλέσθηκε καμία ειδική δικαιολόγηση όσον αφορά το άρθρο 36 της Συμφωνίας ΕΟΧ, πρέπει να γίνει δεκτό ότι η επίμαχη εθνική ρύθμιση αντιβαίνει και στο άρθρο 36 της Συμφωνίας ΕΟΧ.

Επί της ελεύθερης κυκλοφορίας των κεφαλαίων

- 73 Η Επιτροπή ζητεί επίσης από το Δικαστήριο να διαπιστώσει ότι το Βασίλειο του Βελγίου παρέβη τις υποχρεώσεις που υπέχει από το άρθρο 63 ΣΛΕΕ και από το άρθρο 40 της Συμφωνίας ΕΟΧ.
- 74 Δεδομένου ότι η επίμαχη ρύθμιση αντιβαίνει στις διατάξεις της Συνθήκης, καθώς και της Συμφωνίας ΕΟΧ, οι οποίες αφορούν την ελεύθερη παροχή υπηρεσιών, δεν απαιτείται να εξετασθεί χωριστά η ρύθμιση αυτή με γνώμονα το άρθρο 63 ΣΛΕΕ και το άρθρο 40 της Συμφωνίας ΕΟΧ όσον αφορά την ελεύθερη κυκλοφορία των κεφαλαίων (βλ., κατ' αναλογία, προμνημονευθείσα απόφαση Επιτροπή κατά Βελγίου, σκέψη 79).
- 75 Κατά συνέπεια, πρέπει να διαπιστωθεί ότι το Βασίλειο του Βελγίου, θεσπίζοντας και διατηρώντας σε ισχύ καθεστώς βάσει του οποίου επιβάλλεται στους τόκους τους οποίους καταβάλλουν οι μη εγκατεστημένες στην ημεδαπή τράπεζες φορολόγηση ενέχουσα δυσμενή διάκριση, η οποία οφείλεται στην εφαρμογή φορολογικής απαλλαγής αποκλειστικώς στην περίπτωση των τόκων που καταβάλλουν οι εγκατεστημένες στην ημεδαπή τράπεζες, παρέβη τις υποχρεώσεις που υπέχει από το άρθρο 56 ΣΛΕΕ και από το άρθρο 36 της Συμφωνίας ΕΟΧ.

Επί των δικαστικών εξόδων

- ⁷⁶ Κατά το άρθρο 138, παράγραφος 1, του Κανονισμού Διαδικασίας του Δικαστηρίου, ο ηττηθείς διάδικος καταδικάζεται στα δικαστικά έξοδα, εφόσον υπάρχει σχετικό αίτημα του νικήσαντος διαδίκου. Δεδομένου ότι το Βασίλειο του Βελγίου ηττήθηκε, πρέπει να καταδικασθεί στα δικαστικά έξοδα, σύμφωνα με το αίτημα της Επιτροπής.

Για τους λόγους αυτούς, το Δικαστήριο (πέμπτο τμήμα) αποφασίζει:

- 1) Το Βασίλειο του Βελγίου, θεσπίζοντας και διατηρώντας σε ισχύ καθεστώς βάσει του οποίου επιβάλλεται στους τόκους τους οποίους καταβάλλουν οι μη εγκατεστημένες στην ημεδαπή τράπεζες φορολόγηση ενέχουσα δυσμενή διάκριση, η οποία οφείλεται στην εφαρμογή φορολογικής απαλλαγής αποκλειστικώς στην περίπτωση των τόκων που καταβάλλουν οι εγκατεστημένες στην ημεδαπή τράπεζες, παρέβη τις υποχρεώσεις που υπέχει από το άρθρο 56 ΣΛΕΕ και από το άρθρο 36 της Συμφωνίας για τον Ευρωπαϊκό Οικονομικό Χώρο, της 2ας Μαΐου 1992.
- 2) Καταδικάζει το Βασίλειο του Βελγίου στα δικαστικά έξοδα.

(υπογραφές)